

18398

Mog. St. Dr. P

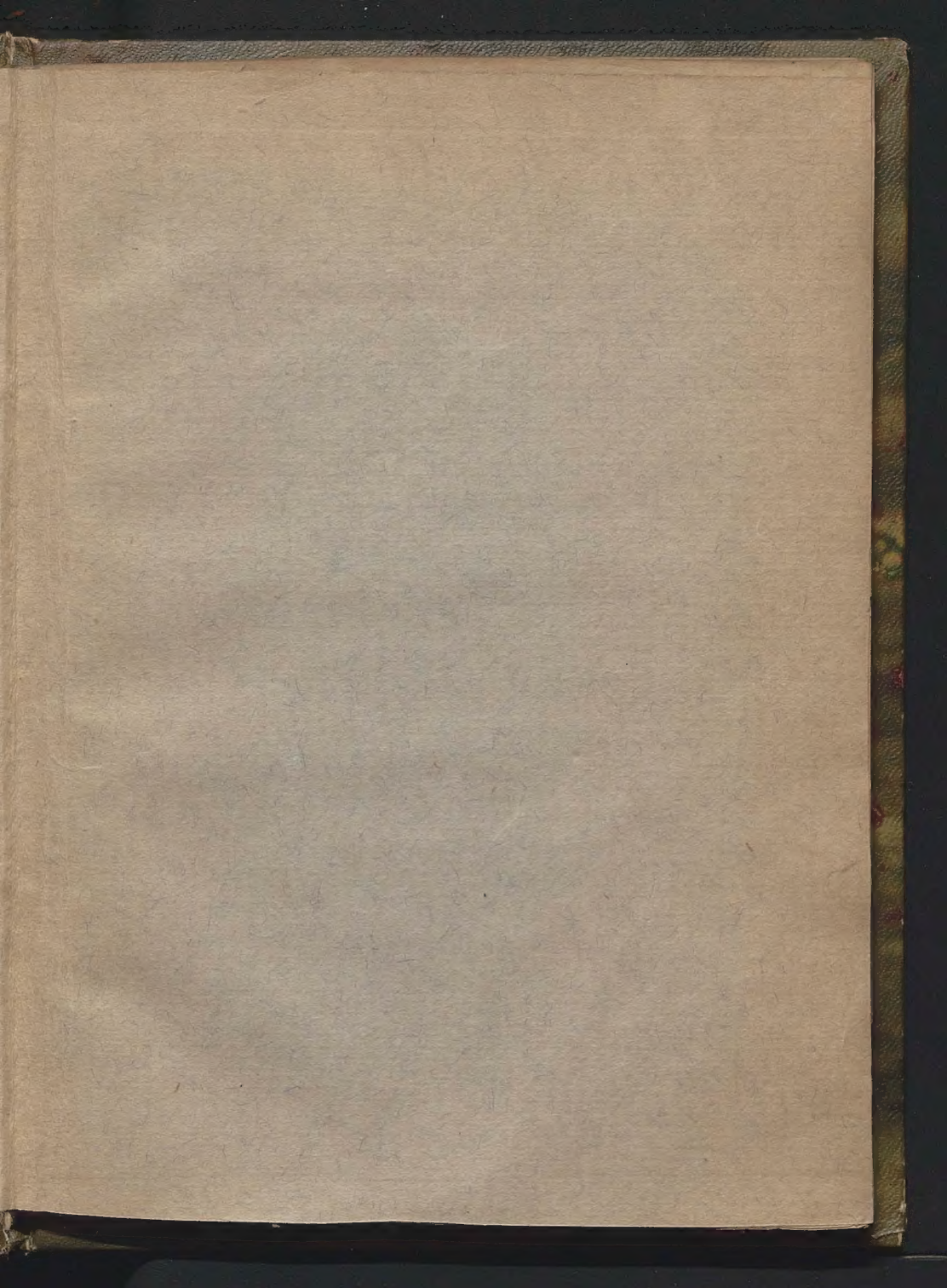
18398

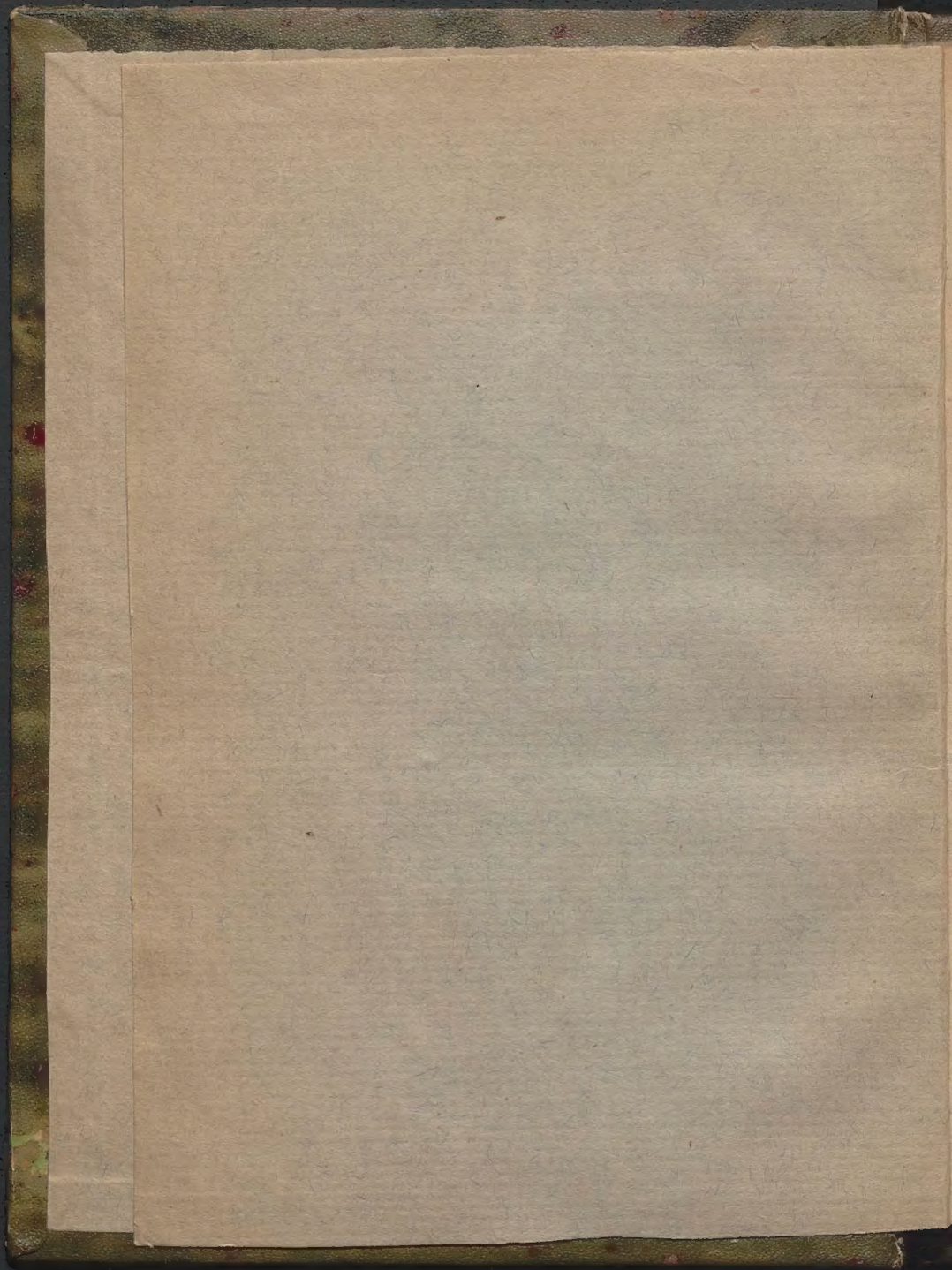
I

Biblioteka Jagiellońska

stdr0000380

Illr^{mo} & Rnd^{mo} Dño,

tekt
0543

D. MARTINO
SZYSZKOWSKI,

Dei & Apostolicæ Sedis Gratia,
EPISCOPO CRACOVIE. DV-

GI SEVERIEN. ACAD: SVÆ CANCELLARIO.

Domino & Patrono benignissimo,

*M. SIMON HALICIVS PROFESSOR
ELOQV: TYLICIANVS,*

Fælicem ad Ecclesiam Crac: ingressum
gratulatur.

CRACOVIAE,

In Officina Lazari, apud Matthiã Andreouicñ.

Anno D. 1617.

VT Luna inuersum gladius qui diuidit orbem,
 Hos tili fulget sanguine fac tus bebes:
 Sic meritis Patriæ uirtus attrita superbis,
 Hinc atq; hinc arcu cincta triumphat ouans.

STANISLAUS GARLINSKI
 Stud; Eloq.

ORATIO.

SILVSTRIS: ANTISTES, quid
esset, quòd in ipso splen-
didissimi illius viri Petri
tylicij occasu, Tui potis-
simùm nominis recor-
datio in sensus ac cogi-
tationes vniuersorum ferè nobilissimæ isti-
us Prouincię ordinum influeret: Teq; opti-
mus quisq; sãctissimo illi Episcopo succes-
sorem, plenâ cuiusdam animi fiduciâ prædi-
ceret: is pfectò si in Tui in Urbē ingressus
perrarum & inusitatum splendorem, men-
tis & oculorum aciem conuerterit, non si-
ne diuino consilio factum illud fuisse ani-
maduertet. Ista enim variorum hominum
occurrentium Tibi multitudo, hæc ex or-
dinibus florentissimis delecta lumina, effu-
sa principis cleri animorū significatio, flos
ipse nobilitatis frequentissimus, deniq; Se-
natoriæ dignitatis, ea quæ Te circūcingit
ampli-

amplitudo, illustre est argumentum diuinitus immissæ recēti honori Tuo illius præ-
sagitionis. Vidimus multos summorum vi-
rorum, in hoc pulcherrimum Regni Polo-
niæ domicilium venientium aduentus; nū-
quam tamen vberiore lætitiæ segetem
aspeximus, atq; dum SZYSZKOVIVM Epi-
scopum Cracouiē intuemur: mentemq;
hanc sapientiā, vultum reuerentiā plenissi-
mum, omni quā possumus obsequiorum
studiorumq; deuotione veneramur. Quo-
quo Te vertas, omnia Tecum iucūdiffima
atq; florentissima veniunt, neq; vllus est in
vrbe locus, quem vel fixum aliquod in pu-
blicis locis honoris Tui studium, vel ardens
populi beneuolentia magno, eoq; gratissi-
mo clamore non cohonestaret. Nam cū
in Te pulcherrimè splēdeat præstans illa in
omni genere virtutis species, illud diuinum
honestatis lumen, illa incredibilis ad bene-
merendum de singulis cupiditas, in cuius
sinu omnium nostrūm præsidia atq; adiu-
menta continentur: quis erit etiam sine vl-
la bo-

la bona arte, sine humanitate, sine ingenio,
sine literis, qui non existimet Tuam pieta-
tem animi constantiam, sapientiamq; sin-
gularem, signa ad bene sperandum sibi e-
recta esse? Fruitur iam suo Præsule, cuius
tanto flagrauit desiderio, Cracouien. Ec-
clesia: miratur clerus omni laude cumula-
tissimi Episcopi propositam sibi ad expri-
mendum imaginem, gratulatur illustriori
loco positæ virtuti Tuæ Senatus, triūphat
ordo equester, ciuitas recreatur. Omnes
deniq; ad gratias Deo immortalis agendas
conspirant, qui eam mentem SIGISMUNDO
III. dedit, quiq; eo Pauli V. voluntatem in-
duxit, vt Tu potissimum succederes Tyli-
cio. Videris enim ex ijsdem radicibus, ex
quibus vir ille diuinus, non solum ad com-
munē salutem, sed & ad singulorum vtili-
tatem propagandam natus esse: qui ita vi-
tæ Tuæ actiones formasti, vt primum hono-
re dignus esses, deinde existimarere: neq;
vnquam ambitioni beneficium; sed pro-
batæ virtuti testimonium quæreres. Quid

mirum, si tantus vndiq; Te ad nos veniente
concurfus, si tāta gaudiorum magnitudo,
vt quiduis homines perpeti, quā à Tuo
iucundissimo cōspectu arceri malint? Ne-
mo est in hac densissima populi frequētia,
qui non existimet suam incolumitatem
contineri Tuā, & ex vnus Tui ornamento,
suam pendere dignitatem. Idcirco enim
Te ad hunc honorem cuncti ascendisse pu-
tant, vt cuiusq; decus ac splendorem auge-
res; domesticaq; Tuā humanitate & bene-
uolentiā omnium humanitatem & studia
illustrares. Nostræ verò Academicæ lite-
ræ, cū in Tuo patrocinio & autoritate
omnem quietis & tranquillitatis suæ spem
collocauerint, accurrunt vndiq;, atque in
noui istius splendoris Tui gratulatione, sin-
gularia quæq; pietatis ac obseruantix stu-
dia effundere cupiunt: neq; cuiquam con-
cedere volunt vehementiorem de tuarum
dignitatum atq; fortunarum maximis in-
crementis lætitiā. Nō enim præsidio Ty-
liciano se spoliatas conqueruntur; sed præ-
terea

terea Szyfzkouianæ beneuolentiæ & sapi-
entia accessione plurimum sibi gratulan-
tur. Erunt igitur multi qui omnia tibi am-
pla & fœlicia precabuntur, quiq; summâ
cum voluptate, festos dies Tui ad Ecclesi-
am Crac: ascensus peragent: & nos qui
magnâ prouidentia Tuæ parte cōtinemur,
diem hūc amplissimo, pulcherrimoq; Tuo
honore celebrē, non omnibus studijs, vo-
tis, acclamationibus consecrabimus? Mi-
hi profecto in tā iusto tamq; debito cæte-
rorum gaudio, quæuis culpa potius, quàm
silendi cupiditas est optabilior. non quòd
me Tylicij beneficentia & Academiae au-
toritas Tuum esse voluerit; sed quòd altis-
simæ virtutes, quæ ex omnibus factis, vitâ,
moribusq; tuis, pulcherrimos radios proj-
ciunt, velim nolim à me perpetuo Tui co-
lendi exigunt desiderium. Vultus ipse pro-
dit existimationem quandam tacitam pu-
doris ac religionis, mens casta ac integra,
non metum iudicij; sed spem illustris bo-
ni pollicetur. quæcunq; aut fortuna ho-
minibus

minibus, aut natura largitur, omnia in Te
cumulandum, atque ornandum, singulari
quadam liberalitate consenserunt. Itaque
etsi non vnius hominis virtutem; sed omnis
omnino honestatis, atq; dignitatis excellē-
tiam, mihi laudibus celebrandam intelli-
go: qui per illum nobilissimum campum,
in quo præclarissimę actiones Tuę, ad eam
in qua positus es gloriam cucurrerunt, vo-
lo orationem meam ducere: malo tamen
in dicendo prodere inopiam aut ineptitu-
dinem, quàm debitum Tibi meę obseruan-
tię studium non persolvere. Ignosce si ma-
ius mihi quiddā proposui, in quo mei quo-
que Acadēmici, meę in Te deuotionis pro-
pensionem perspicerent: atq; patere, quę
tua est benignitas, post diuinam liberalita-
tem, in tot splendidissimis bonis Tuis ado-
ratam, aliquid ex tanto virtutum Tuarum
Sole in meum quoq; vsum decerpere. Ma-
gna enim mihi lux apud Te dicere incipi-
enti oritur, rerum maximarum cognitio-
nis, beneficentię, fortitudinis, grauitatis,
confi-

consilij, spectatae in multis & magnis rebus
integritatis, inflammatae in bonum com-
mune pietatis, & aliarum maximarum vir-
tutum, quarum Tu igniculos ex clarissimo
& antiquissimo nobilissimi generis tui splē-
dore, cum ipso adhuc ortus initio traxisti.
Loquuntur ipsa immortalitati fortissimo-
rum maiorū Tuorum consecrata trophæa,
qui & quāti viri ex gēte Tua fuerint, quā
bello acres, quā consilio graues. Quoties
illi pro Patriæ periculis in hostium imma-
nissimorum copias instructissimas profilu-
erunt? quoties eorum fulgentes gladij, in
ceruicibus atq; capitibus ferocissimæ bar-
barorum multitudinis immerfi, hebetudi-
nem contraxerunt? quoties viam suæ vir-
tuti ad pulcherrimū gloriæ fastigium ape-
ruerunt. Quid illustres illæ lunæ SZYSZKO-
VIORVM è rebus, togâ, paceque clarissimis
quantum nomini Tuo splendorē afferunt?
Hæc nimirum sunt vestigia maximæ illius
lucis, qua Tui progenitores inferiorū quoq;
aliarum stellarum honorem illustrabant,

B

atq;

atq; influxu bonorum exemplorum patri-
am charissimam optimis & fortissimis ci-
uibus reddebant fœcundiozem. Sub hoc
fœlicissimo sydere Tu quoq; natus, statim
à puero respondere nobilitati, pulchrum
existimasti. Est enim generosi animi, in-
telligere, non modò communi voluntate
virtutis atque officij; sed etiam magis ne-
cessaria ratione rectè honesteq; sibi viuen-
dum esse. Quid enim prodest gloriari, pa-
trem fuisse pulcherrimum, si ego turpitu-
dinis aliquâ maculâ inspergor? Fuit quoq;
donatum à Deo maximis Tuorum maiorū
in Repub: meritis, vt in te gloria domestica
nullam admitteret obscuritatē: at illo ipso
tēpore, quo pleriq; ob ætatis imbecillitatē,
quid sequendum, quid fugiendum sit, per-
spicere nequeunt: Tu ab ipsa indole pro-
pria informatus, pulchrè ostendere cæpi-
sti, qualis in ætate grauiori futurus esses.
Scilicet vt generosæ arbores, cū ab ipsa
terra rectissimè in altum ramos porrigunt,
quos fructus sibi agricolę debeant pollice-
ri, illo

ri, illo ramorum foliorumq; ornatu decen-
tissimo præmonent: ita Tu cum nolles pri-
mam illam ætatis viam, quasi desertam &
incultam horrere frondibus & virgultis
asperiorum consuetudinum, atq; ab illius
improbitalis cōtagio, quæ dandum aliquid
censet ætati, nec adeo laudat veram illam
& directam disciplinæ rationem, pruden-
tissimè Te seiungeres: iam parentum, iam
propinquorum spem atque oculos futura-
rum virtutum floribus mirificè recreasti.
Sortitus enim ingenij bonitatem, non ludis
aut iocis illibatum illum adolescentiæ flo-
rem dedisti; sed pietati in primis, deinde ijs
disciplinis, quibus instructus, veræ sapi-
entiæ lumen in Ecclesiam Dei & honorẽ
atq; dignitatem in Rempub: inferres. O-
ptimus apud Te ludus fuit gravissimorum
atque probatissimorum virorum exempla
intueri, fugere luxuriam, laborem & pati-
entiam, glorię progenitores existimare, ra-
tionis vñu, orationis prudētiã, honestarum
actionum præstantia cæteris antecellere:

& cū multa Tibi licerent; ea tātū probasti, quæ pudor, integritas, religio, & seuerissimi cuiusque viri probaret iudicium. Id nimirū Tibi fuit animi robur, & ea in virtutis cultum cōuersio, vt voluptatis omnes fucos respueres, omnemq; vitæ Tuæ cursum in honestissimis contentionibus conficeres. Non Te vnquam fatigatum quies ad ocium inuitauit, non remissio à labore abduxit, non æqualium studia ad tempus fallendum pertraxerunt. Sed cū ad omnem seueritatem & dignitatem Te natum esse meminisses, illa Tibi fuit occupatio gratissima, quam laus condiret, quamque dignitatis cōmendaret pulchritudo. Nam cū intelligeres proprium esse veræ nobilitatis studium, nouam quotidie virtutis gloriæque accessionem facere, nec quicquam ita dedecorum esse, atque relicto rerum magnarum conflictu in paruis consistere, totū Te ijs artibus, quibus omnis elegantia, & omnis actio vitæ continetur, deuouisti. Porro cū istæ sapientiæ comites
tum

tum demum venustatem atq; dignitatem
accipiunt, mouentq; approbationem eo-
rum, cum quibus viuitur, si in dictis, factis,
decorum quoddam innocētioris vitæ elu-
ceat: integerrimo & eloquentissimo præ-
ceptorum Wielogorscio in Academia Crac:
adhæsisisti. Nihil enim ita pingit in animis
nostris admirabilē illam honestatis imagi-
nem, atq; virorum optimorum cōsuetudo.
Sensim enim pectori generoso instillatur
virtutis amor; & si frequenter aspiciat, au-
diat viros honestissimos, quasi quadam of-
ficij religione deuictus, non potest ab ho-
nesto declinare. Igitur nihil Tibi iucundius
erat, quàm ab ore disertissimi Wielogor-
scij & morum simul & orationis puritatem
fugere. Cuius in Te propensissimæ bene-
uolentiæ, quantum reliquisti desiderium;
cū Te Petrus Myskoui Episcopus inte-
rim Plocēsis, vir ab ipsius sapiētiae stirpe ge-
neratus, usu in Repub. auditione, lectione,
litteris excellentissimus; hic, inquā, vir cū
Te tuumque ingenium aspexisset simul &

probasset, in aliud Te solum transtulit, ex
quo vberiora sumeres alimenta. Iudicabat
enim prudentissimus Senator, illud inge-
nij & iudicij Tui lumen non in paruam do-
mum aliquam, sed in amplissimam ciuita-
tem destinatum esse. Mittit Te in Italiam
ad illa doctrinæ elegantioris præcipua suo
tempore ornamenta Manucios, Muretos,
Carolos, Bencios, quorum consuetudine,
ea quæ domi iam in admiratione cæperant
esse, fierent ampliora. Tu vero cum om-
nem doctrinam hanc ingenuarum & hu-
manarum artium vno quodam societatis
vinculo contineri didicisses, noctes, diesq;
in omnium artium meditatione versabare.
Legisti omnē ex Poëtis iucunditatē & gra-
uitatem, excussisti historiam, percepisti di-
uini & humani iuris notitiam, omnem an-
tiquitatem, Senatoriam consuetudinem,
Rerumpub. ortus, progressus mutationes,
interitus, & in quo colendo vitæ cuiusque
fita sit honestas, in quo negligendo turpi-
tudo, acutissimè intellexisti. Rem vniuer-
sam

sam tribuere in partes, latentem explicare
descriptionibus, ambiguā intelligere, mox
distinguere, quæ se vicissim consequeren-
tur quæ repugnarent, quæ vera quæ falsa
essent, & spinosissima, quæque ex media
Chrysippi disciplina, siue in aduersarium
torquere, siue deuitare fæliciter potu-
isti. Quid lineamenta, formæ, interual-
la, magnitudines Geometrarum? quid cō-
uersiones cælorum, ortus & obitus syde-
rum commemorem? Nulla fuit naturæ
obscuritas tanta, vel in terræ visceribus ab-
dita, vel admirabili elementorum tempe-
rie inuoluta, quam tua docilis solertia non
quæsisset & confecisset. Atq; vt magnâ re-
rum syluâ generosum tuum pectus onera-
sti, fatisq; Te iam habere adiumenti ad di-
cendum & iudicandum laudatissimorum
virorum iudicârunt iudicia; quorum Tu il-
la tanquā in vermiculato emblemate stru-
cta verba, & illa sententiarum lumina ora-
tionis splendidissimo auro inclusa, illam re-
rum plurimarum suauitatem, copiam, va-
rietatem

rietatem mirari, & in memoriæ diuinæ monumentis consignare solebas: ad sanctioris Philosophiæ studia, singulari ingenio, rarissimâ modestiâ, morum comitate viam tibi aperuisti. Quis enim Tuum illud incredibile discendi desiderium non amaret? quis illa loquendi aut disserendi eruditissimâ consuetudine non caperetur, si doctissimorum per Italiâ virorum poteras in Te oculos conuertisse? Indoluit enim Latinarû literarum gloria, aspecto iuvene ex horridis olim bello regionibus, qui tantam rerum magnarum spem de se concitaret, quæ homines eruditi Romæ, Senis, Bononiæ, non solum audire; verum etiam libenter audire cupiebāt: cuius integritas inter tot iucunditatum occasiones, nullis blanditiarum insidijs, nullisq; corruptissimæ familiaritatis persuasionibus poterat ab instituto cursu deduci. Quo facilior Tibi aditus fuit ad illam disciplinarum arcem, quæ non iam in corpora imperium habet, non amplissimis Rebusp. leges & iura præscribit,
non

non modo propulsat innocentium iniurias, afflictis perfugium affert, scelerum patritoribus decernit supplicia: sed præterea in animum, cuius libertas & dignitas cælo ipso maior est, regnum sibi usurpat; ut perpurgatum, excultum, exornatum cælestium incolarum fælicitati inserat. Quidquid usquam rerum est, in hoc vastissimo vniuersitatis, theatro, ei subiicitur: imò, quod est maximè admirandum, ipse Architectus nobilissimæ istius fabricæ in potestatem eius voluit concedere. Huius adeo sublimis scientiæ, tanta est puritas, ut eam sine periculi metu nulla audeat impuritas attingere. Ut enim qui ægriori oculo radios lucidissimi solis aspicit; ita qui ægro-
tum animum, hoc est, aliquâ impuritatis labe contaminatum ad studium Theologicum affert, sponte miser ruit in perniciem, omni-
que profectus spe excidit: cum enim lux non nisi luce percipiatur, purum esse oportet, qui ad lucē accedit. Tu verò cum multo ante corpus & animum à leuissimi

C

etiam

etiam errati suspicione remoueres, iamq;
mens Tua excellēs supra se eleuata, longius
in rerum altissimarum contemplatione
progressa, non iam varijs rerum speciebus
distrahebatur, non vllō inferioris partis mo-
tu exagitata, liberē in omnem excelsiorem
cogitationem exhibat: reuelatæ doctri-
næ, & religionis sacrosanctæ mysteriorum
Oceanum innauigabilem cōscendisti: Nō
enim poterat ingenij Tui magnitudo, ijs in-
ferioribus disciplinis contineri; quæ licet
utilitate aut dignitate cælum ipsum attin-
gant, animum tamen ad res magnas concitatum
non exfatiant. Qualis erat Tuus qui
non sibi, sed multis alijs perpetuâ cogitati-
one inquirebat, varia ad salutem præsidia.
Erubuit manere sub monte cum populo,
secutus est alterum Mosen in montem hūc
pinguem & coagulatum: Mosen, inquam,
omnibus Aegyptiorum disciplinis, Græcis,
præterea, Hebræis eruditum, qui tēporibus
illis Romæ ex illo diuiti cornu copiæ, ex il-
la puritate sanctioris vitæ, cælestis sapiētiæ
fluui-

fluuios effundebat, Robertū Bellarminum.
quem non solum propter plurimas literas
interiores & reconditas, propter incredi-
bilem vitæ sanctitatem; sed præterea ob
immortales labores atq; singularia in Ec-
clesiam Dei merita iudicio & cōsensu vni-
uersi Christianorum orbis, Magnus Roma-
norum Pontifex in purpuratorum Patrum
amplissimum ordinem cooptauit. Huic
Tu doctori & eius grauissimis disceptatio-
nibus iusto tempore aures & animum de-
deras, hunc intentis oculis admirabare,
cum in frequentissimâ maximorum viro-
rum multitudine acutissimas illas hæreti-
corum argutias refelleret, aut in eorum
audaciorem maledicentiam amētatas en-
thymematum hastas contorqueret. Ille
fuit dux & autor, vt aspiceres, quātum fas
est homini, illum splendorem, cuius tene-
bræ sunt latibulum: illo monitore attigisti
humilitate principij expers, & principiū,
& id quod est cum principio vnum esse
Deum, eumq; supremum omnium rerum

creatarum, & ipsius hominis finem & fæ-
licitatem. Complexus es omnia quæ ad
eum ducunt vel ab eo retrahunt: adorasti
& imperceptibilem hominis & Dei vnionē
in Christo mediatore. Neq; quicquam ef-
fugit ingenij tui aciem aut diligentiam,
quicquid in vita illius admirandum, quic-
quid in mysterijs ab eo institutis secretum:
deniq; quidquid ad Ecclesiæ regendæ mu-
nus occurrit aptū, tam ex magnorū Theo-
logorū disputationibus, quàm ex Sacrorū
Canonum oraculis, responsis Pontificum,
rescriptis Imperatorum, Consilijs Iurispe-
ritorum collegisti, in memoriam posuisti,
vsu confirmasti. Nempe diuinus te impel-
lebat Spiritus, vt in ea diligentius incum-
beres, quibus aliquando prodesse Eccle-
siæ Episcopus, aut quibus vel florētem or-
nares Remp. Senator, vel in periculum in-
clinatæ prudenter succurreres. Non enim
rectè illi facere videntur, qui prius ad do-
cendum tanta cum festinatione procur-
runt, quàm aliquid eorū quæ docturi sunt;
perfe-

perfectè didicerint. Nam si parua hæc & contemnēda propagare, antequam ea ipse in succum & sanguinē verteris, ridiculum est, quid diuina illa magna & sublimia docere? quàm periculosum, nisi fuerint auditione diligenti comprehensa, exercitio quotidiano contrita, & iudicij maturitate concocta: Tu verò cum te armares omnibus præfidijs in bonum aliorum, quæ solerti cura, industria, labore, diligentia, ad vitam piè sancteq; ducendam comparaueras, id in ipso vitæ vsu ostendere, omneque virtutis decus cum doctrinæ laude cōiungere voluisti. Vt enim limpidissimam aquā bibere, alijs verò perturbatam lutulentis pedibus porrigere, extremæ cuiusdam est ferocitatis: ita qui è purissimis veritatis fontibus hauriunt sapientiam, si optimarū mentium studia pessimè viuendo corrumpunt, crudelissimi sunt habendi. Enimvero cum scientia sit donum Dei, ad Ecclesiæ & Reipub. boni amplificationem concessa, nefas est ita illam accipere, vt in alios

venena diffundas. Quid dicam si ipsi possessori venenum est? Docent tamen viri magni, nullum esse certius argumentum indicti Deo belli, atq; pessimo vitæ exemplo, doctrinæ sanitatem vulnerare. Quis non moueatur ad peccandum, si viderit virum scientia celebrem in omne dedecus sponte prolabi? scilicet disciplinā boni patrisfamilias modesta familia cōmendabit; & ille bonus iudicabitur, qui assiduè cum improbitate sua familiarissimè conflictabitur? Non est hæc scientia Dei; semper enim Deo dissidium oris & morum displicuit: Sed vt regiam dicimus esse supellectilem, si quid præter auri & gemmarum splendorem insignem ostentat artificis industriam; ita cælestis sapientiæ propriissimum est illud germen, quod virtutis primum auro, deinde scientiæ varietate exornatur. Artes enim externæ sunt delineationes in virtutum gemmis, vt ornamenta quædam ad maiorem eorum largitoris gloriam. Hærebat hoc in sapientia
Tua,

Tua , Illustrissime Præsul , qui nunquam
pluris fecisti doctrinam, quàm virtutem,
quiq; exemplo Magni Patriarchæ dexterâ
transpositâ tradidisti, imperium iuniori in
maiolem, hoc est, virtuti in antiquiorẽ fa-
tum scientiam. Viderat hoc qui Te paulò
antè è complexu suo dimiserat in Italianam
laudatus Senator, & eo tempore Episco-
pus Cracou. Myscouius. quantam ille cæ-
pit voluptatem ex Tuo fælici reditu in pa-
triam cum tot bonis omni auro preciosio-
ribus? quæ cōgratulatio virtuti Tuę facta?
quæ gaudia in Ecclesiâ celebrata, cum a-
spectaret Cracouien. Sacerdotij Collegi-
um, tam excellenti ingenio ornatum iuue-
nem, accedere suo ordini. Vt enim intel-
lexit sapiens Myscouius, omnes Tuas cogi-
tationes, omnia consilia Deum spectare,
non passus est virtutem tuam alterius cu-
iusquam ornari testimonio. Ipse, ipse, pri-
mùm in hoc aditu ad splendorem Senato-
rium collocauit, atq; veluti exemplum ali-
quod boni & pij sacerdotis proposuit. In
Te enim

Te enim mirabantur cuncti supra hominē
erectam & omnibus purgatam affectibus
dignitatem Sacerdotis, dum quoties stares
ad altaris mysterium, videreris in ipso Em-
pyreo cælo astare maiestati diuinæ. Ita re-
uerenter, ita humiliter, ita ardentem pro Te
& pro populo Dei offerebas dona cælestia.
Tu idem, si fortē in terram vocauit Te ali-
qua necessitas, tantā cum dexteritate &
dignitate res tibi commissas egisti, vt mira-
rentur multi, quomodo res inter se maxi-
mē dissidentes, diuina contemplandi, &
cum omnibus, sine vlla offensionis suspici-
one, conuersandi aptē coniungeres. Vide-
mus plerumque eos, qui vacando gustant
quā suauis sit Dominus, vbi in aliquam a-
ctionem exierint, ad ipsa principia more
equorum in solem eductorum cecutire: at
ex Tua pietate, ex illo perpetuo contem-
plandi studio spontē prodibant illæ, quæ à
moribus, & consuetudine nomen ducunt,
virtutes valde admirabiles. Si quid occur-
rebat in vita fugiendum aut expetendum
Tuce-

24
Tu celerrimè videre & explicare rationē
potuisti : si quid controuersum interpre-
tatione iuris opus habuit, lumine sapientię
illustrāsti, fide & beneuolentiā cōposuisti,
vt passim vir bonus, ab animi candidi in o-
mnes effusione appellareris. Nihil vnquā
admiratus es, nisi quod honestum deco-
rumq; fuerat: nunquam ob res humanas,
voluptatem, pecuniam, & quidquid alij
magnificum putāt, à statu naturæ, à digni-
tate Sacerdotis discessisti, nihilq; ita Tibi
fuit alto loco positum, quo splendētis vir-
tutis Tuę conatus non posset attingere.
Quod robur animi atq; cōstantiam excel-
lentem admiratus Myscouius, maiori flam-
ma ad Te amandum succensus, dedit Tibi
prærogatiuam suę voluntatis, vt illas inge-
nij Tui ac iudicij nobiles prærogatiuas ex-
ornaret. Posuit Te in loco excelsiori, ex
quo plurib; Tua bonitas magnitudoq; ani-
mi luceret: fecit Te suum Cancellariū, ma-
num, cor, mentem suam: Ecclesiasticę Lu-
risditionis autoritatem Tibi cōmunem red-
didit,

didit, Ecclesiarum regiminis curam, iudiciorum faciendorum potestatem, iniuriarum, æquitatis cognitorem constituit. Ad Te veniebat oppressio miserorum, Tu lamenta viduarum excipiebas, Tu calamitosorum detergebas lachrymas, Te patronū innocentium vocabant, Tuum latus pro iustitia contra improbitatis potentiam poscebant: neq; quicquam fuit Tibi iucundus, atq; paupertatem multorum beneficentiā & liberalitate Tuā erigere, dare salutem afflictis, tenere audaciam, omnes nervos ætatis & industriæ in persequenda improbitate consumere. Quæ tum studia hominum, quæ opinio, quæ expectatio, qui concursus multitudinis, quoties Cancellarium ad subsellia ingredientem viderunt? innocentia enim Tua singularis tacitū ab accusatorum licentia vitæ rationem exposcebat, bonos autem spe recreabat. Habuisti semper in consiliō tēgem, religionem, æquitatem, fidem: odium, metum, cupiditatem fugere, licentiam omnem amovere,

44
mouere, maximi æstimare conscientiam,
quæ a nemine diuelli potest, hæc erant
quasi symbola & insignia dignitatis Tuæ.
Quem laborem & molestiam ferre, etsi
stomachi plenissimum sit: multum enim
vigilare, multum scribere, respondere, mul-
tis cauere, multorum stultitiam perpeti,
arrogantiam perferre, & omnino ad alio-
rum viuere arbitriū Te oportuit; ne par-
uum tamen commoti animi signum, in illa
incurrentium negotiorum turba, dedisti:
omnia in Te plena humanitatis, plena be-
neuolentiæ, plena studij apparuerunt. Cui
muneri cum Te emisisset immaturus Tibi
semper decessus Tui Myscouij, neq; Radi-
uilus vir genere, vitæ sanctitate, studio, me-
ritis in Ecclesiam illustris impedire vellet
Tua iam bene concepta de rebus grauissi-
mis cōsilia, aliquantum ab illis iudiciorum
molestijs respiraſti. Fuit verò iucundissi-
ma Tua respiratio in cauernis maceriæ, in
illis misericordiæ diuitijs, nullâ intelligen-
tiæ, aut orationis vi attingendis, in illa per-
fectione

D 2

fectione virtutum , atq; plenitudine gratiarum omnium, in vulneribus (inquam) Dei crucifixi. In his non satis habuisti reperisse pio amorī Tuo magnificū in quo suas poneret delicias tabernaculum, nisi alijs quoque ad tam salutarem fontē iter monstrasses & aperuisses. Quæ ibi solatia? quæ charitatis accensio , ex illa infinita charitatis flamma, in qua Tuæ conquiescebant cogitationes? quàm iucunda illa vox spōsi: *Vulnerasti cor meum soror mea* : sed quorsum est demergi in ipso voluptatis torrente , si careas socio, qui particeps fuerit tuæ lætitiæ? quorsum reperire preciosam margaritam nisi congratulentur amici? Excitas igitur incendium amoris in Deum , paras pietati stimulos, ardori duraturo flabella, instituis inducere in magnam domum D. Francisco dicatam vexillum passionis Christi, atque vndiq; viros pios & deuotos conuocare, qui Tecum vnà, grata recordatione ineffabilis beneficij, compatiantur Domino. Cæterum illa oblectatio Tua intermitteri,
& ad

& ad plurimorum salutem cogitata consilia paululum differri debuerunt; ut eo illustrior esset virtus Tua, quo grauioribus negotijs implicata, res tantas aggredere-
& perficeret: Bernardus enim Macieiwski simul ac Ecclesie Cracouiensi, post magnū Cardinalem Radiuilem, successit, iterum te Cancellariatus honore inclusit. Quid ageres cum illa bonitate hominis? quem pietas ipsius non expugnasset? quem auctoritas vitæ sanctioris non permouisset? quæ illi splendori liberalis voluntatis, & iudicij de virtute cuiusq; restitisset? Dolenter quidem, relinquis tamen cæptum ad immortalitatem negotium: sequeris Deum in Episcopi voluntate, maioremq; affers ad secundum certamen animum. Ita plerumq; viri fortes post editas multorum hostium strages, collecto in statiuis robore, acriores multo in campum redeunt: ita & Tu spectatus ante in Cancellariatus officio, resumis ex breui quiete vires, instauras cursum magnarum virtutum Tuarum, pro

tuocas in aciem improbitatem; iniustitiam
cupiditatem, tanto ardentius, quanto ex
illa quiete laboriosa confirmator, ad fran-
gendum & perrumpendum omne genus
potentioris iniquitatis reuerteris. Non fe-
rebat malicia fulgorem integritatis atq; in-
nocentiæ Tuæ, cum ingredereris ad sanctū
iustitiæ tribunal, repetiturus à multis vitæ
rationes: & quid cuiq; deberetur ex sacro-
rum canonum autoritate redditurus. Nul-
lus Te iudiciorum tenuit labor, nulla affli-
xit laboris asperitas, nullus insolentiæ in-
cursus à statu rectæ rationis dimouit. Le-
gere fuit in oculis iustitiam, in fronte ani-
mi constantiam, in vultu æquitatem, in o-
mnibus Tuis actionibus illam omnis admi-
nistrationis bonæ fidelissimam custodem,
legum seueritatem. Nemo Te sciente in
patrimonium Christi inuolauit, nemo Te
audiente pupillo lachrymas excussit: non
solutorum impudentia, nō obducta mens
hæreticorum, non fæneratorum cupiditas
caput audebat in Tuis subsellijs attollere.

Gra-

Gratum id fuit spectaculum sapientissimo
Cardinali, cuius cor in Ecclesiā dilataue-
rat excellēs pastoris charitas. Neq; iam ali-
ud votis suis Tui & gregis Dominici aman-
tissimus Episcopus cōcipiebat, quā vt Te
in paucis fidelem supra multa constitueret
supremus ille pastor. Atq; ita secum taci-
tus frequenter dicebat: Domine ecce al-
ter tuus Martinus quē in candelabro tuā
Ecclesiæ ponas, vt tuis luceat domesticis:
ille cathechumenus adhuc, quā grata
veste contexerat corpus tuum? hic Epi-
scopi Cracouiēsis Cancellarius, quod cer-
tamen nō suscipit pro tuo populo, vt quo-
tidie fidelior inueniatur? Inter hæc vota
sanctissimi viri ecce in foribus Regiæ Ma-
iestatis literæ, quibus inuitaris ad Luceori-
ensem Episcopatum. O factum bene, o
iudicatum sapienter, o vtiliter postulatum
& benignè acceleratum. Luceoria enim
non ita pridem summis Macieiouij labori-
bus ē medijs Schismaticorum scopulis in-
portum Catholicæ vnionis extracta, vix
ab in-

ab insidijs & machinationibus inuidiæ in-
tegra mansisset, nisi in alicuius fortis & sa-
pientis gubernatoris cessisset potestatem,
qui & robore sui animi teneret infirmita-
tem, & pertinaciæ prudentiâ & generosi-
tate par esset. Talem Te ex illa procreatri-
ce Episcoporum, ex domo & conuictu o-
ptimi Cardinalis omnes fore conclamant:
ipse MACIEIO VIVS hoc nuncio mirificè de-
lectatus, prouidetiam Dei multum laudat,
& ne in tam illustri voluntate diuina, plu-
ris facias rationes Tuas vel commoditates
Q. V. 1 priuatas, quàm lucrum animarum, aut
Reip. cura, disertissimis verbis persuadet.
Hic ego iterum redeo, quia & Tu redis ad
gloriosum factum Tuum, cuius monumē-
ta æternitatem ipectatura, in æde D. Fran-
cisco sacra, fixisti. Prodit iam fructus ille
magnanimitatis & sapientiæ Tuæ, pietatis
cælestis, colligunt multi causas anteacto-
rum itinerum Tuorum, sumptuum magni-
tudinem; cæleri iam nō potest ardens Tua
contentio, ad inducendam feruentiorem
grati-

gratitudinem illius nostri liberatoris bene-
ficentiæ, cuius liberalitatē in Crucis ligno,
factus nobis per omnia, præter peccatū, si-
milis, ex ipsius misericordiæ visceribus cū
sanguine effuderat in peccatores, ingratos,
inimicos. Prætulerim ego vnum hoc factū
Tuum omnibus Camillorum, Scipionum,
Marcellorum superbis monumētis. Nam
si magnæ laudis est, & esse, & velle videri
gratum in eos, quorum beneficio percepi-
mus vel fortunas, vel dignitates: quanta vir-
tus est, ducere ad illud pietatis studiū, quo
beneficia nullâ oratione explicanda, nullâ
intelligētiæ vi comprehendenda, continē-
tur? Multo' credibilis est diuinitus illapsā
fuisse hāc cogitationem sanctam in castis-
simam mentem Tuam, quam illud veteris
Romanorum imperij pignus, quod fabu-
latur antiquitas, in sinum Regis Numæ
decidisse. Hoc enim ancili sacro, hac pel-
ta diuina crucis Christi, quam veneramur
Christiani, multo' veriùs firmanentur & flo-
rent imperia. Quis erit tam grauis aduer-

E

farius

Nota

Nota

Nota

sarius, cuius potentiam timeamus: quod
imperium poterit esse diuturnius, atq; vbi
vexillum hoc, & ipse imperator in eo ex-
tensus cum splēdidissimis vulnerum signis
nobiscum est in custodia. Non enim dictū
semel Constantino: In hoc signo vinces:
dicitur quotidie ei quicunq; professus est
Christianū: Cum hoc signo vinces, flore-
bisq; in omnibus tuis actionibus. Ea est e-
nim vis nobilissimi istius ligni, quod fru-
ctum suum dedit in tēpore suo, vt quem-
que sub vmbra alarum suarum cōmoran-
tem incredibibili perfundat iucunditate,
protegat securitate, augeat fælicitate. Pro-
bandum erat id socijs & cohortibus Tuis,
qui vexillo Christi passi erecto ad compa-
tiendum suo Domino accurrerant: probas
exemplo Tuo, Dux magnanime. Cū e-
nim Te infula spectaret, cū sella Senato-
ria virtutē Tuam posceret, memor doctri-
næ ex tertio cælo discipuli, qui gloriam no-
stram ponit in cruce Domini, extruxisti
verissimæ isti gloriæ theatrum in domo il-
lius,

lius qui tali gloriâ nihil habebat glorioſius.
Subdidisti toties calcaria incitatis ad eam
laudem animis, tum ipſe, tum per viros in
dicendo ſummos, qui admirabili orationis
copia ſub aſpectum ponebant: Nullas eſſe
precioſiores Chriſtianorum diuitias, nul-
lum illuſtrius argumentum diuinę erga ge-
nus humanum bonitatis, atq; hęc in cruce
Dei & hominis teſtatā voluntatem. Et ad-
huc nos titillabit inanis hęc ſuperborum
imaginum arrogantia, ſi Filius Dei ſponte
properat ad ſupplicium iuſtiſſimus pro in-
iuſtiſſimis? Hęc Tu Religioſiſſime Sacer-
dos, vocatū ad culmen honoris, quod dili-
gentiūſ conſideras, eo periculoſior ē ani-
marum curam perhorreſcis. Quis non per-
horreſceret, cui in mentem venit Domini
exemplum? qui cū ſine vlla laboris aut
periculi moleſtia & metu eos regere pote-
rat, quos creauerat; maluit tamen tribu-
lationum in paupertate ſumma copiam,
quā voluptatis in magna fortuna afflu-
entiam. Quippe toties à turba populi quæ-

Nota situs in regnum declinauit: in crucem, in mortem crudelissimam à sceleratissimis hominibus appetitus, sponte vitam obtulit. Tibi id dictum, Tuâ causâ id factum fuisse, prudentissimè animaduvertebas, simulq; suspectas esse nimium voluptatû illecebras, salutare calamitatum incursum colligebas. In illis proxima est ad sui obliuionē via, in his velit nolit, agnoscat quisq; se ipsum necesse est: in illis anteaetæ vitæ collecta industria perit, his negligentior ætas corrigitur. Pleriq; enim qui in commoditatum omnium regno animi caliginē contraxerunt, in aduersitatis exercitio lucem accipiunt. Magna certè hic arena Tibi fuit proposita, dum hinc periculi proprii metu arceris, illinc boni communis studio excitaris ad honoris gloriam. Succurrit ille qui amore nostri noluit de cruce descendere, donec omnem suâ charitate confunderet nequitiam, omnemq; diffidentiam à suorum animis tolleret. Erigit mentem Tuam, confirmat gratiæ nouitate, monet
vt exem-

vt exemplo sui nudus in palestram, quæ Ti-
bi ad æternitatem promerendam obijci-
tur descendas. Nudauerat Te iam libera-
litas Macieiouianæ admiratio omni ad pe-
cuniæ cupiditatem affectu : hostem Te
profiteris ei, quisquis honestati fuerit ho-
stis, nescis abripi iracundiæ flammâ, non
ambitionis fumus turbat oculos Tuos, de-
ferit te omnis de carne & sanguine solici-
tudo. Quid multis? Nudus stetisti: quia
Te succenderat ardentissima in Deum, in
Ecclesiam ipsius, in proximum charitas.
Vt enim quos febricula, aut inimicum ali-
quod frigus occupat, multas solent agge-
rere vestes, qui ludant, vix interulam, quæ
corpori adhæreat, relinquunt: ita qui ab
igne isto diuino longius recesserunt, Deus
bone, quibus auxilijs, quantis opibus, quan-
tâ supellectilis copiâ, quibus imaginibus,
honoribus opus habent? quos melioris
ignis flamma corripuit, etiam necessaria
abijciunt; vel si diuinæ virgulæ liberaliorē
manum experiuntur, cor remouent, aut

ex cōsilio Dei in egentiores fiunt munifici.
Horum Tu propositi præmij amplitudine
inflammatus, domesticæ virtutis positos an-
tea terminos disijcis, atq; ad veterum Epi-
scoporum gloriam summâ vi, studio, dili-
gentiâ contendis. Incurrit in aciem splen-
didissimæ mentis Tuæ hostium vndiq; cir-
cumstantium infinitus numerus, cuius in-
geniosæ insidiæ omni armorû terrore sunt
periculosiores. Tu more generosi athletæ
exuis Te ad luctam, maiorisq; gratiæ oleo
perunctus, magno & forti animo novos
Tuis virtutibus ascensus paras. Maior iam
in Te refulget prudentia, vt periculorum
laqueos euadas: mirabilior tranctandorû
animorum peritiâ, vt quemq; Tuorum me-
liorem efficias: fortior constantia, vt par-
sis in vtriusq; fortunæ incursione: vitæ or-
natus multo pulchrior, vt alijs stimulos ad
studium honestè viuendi injicias. Nam
cùm animaduertes Te in speculis consti-
tutum esse, vt obseruares, quemadmodum
se in retinenda religione, in conseruandis
legibus

legibus commissi Tibi populi gererent:
principium erat dignitatis Tuæ, domum
veteris disciplinæ seueritate reddere com-
mendatissimam, vt quisq; existimaret co-
mitatum Tuum esse omnis honestatis con-
tubernium. His baccatis monilibus, his
preciosis gemmis exornatus, cum ingrede-
reris Tuam Luceoriam, omnium in Te stu-
dia concitasti. Effudit se vniuersa regio in
aspectum noui Episcopi, non ætas pueros,
non virgines consuetudo, non matronam
grauitas, non patrem familias domesticus
labor, non seruos imperium, domi retinuit.
Omnes videre cupiunt suum Sacerdotem:
elegantiorum quisq; vicissim quærit: Iste
nè est SZYSZKOVIVS quem docta Italia Po-
lonis inuidebat? hic ille qui contra anony-
mum equitè stetit pro innocentissima So-
CIIETATE cum defensione acerrima? hic lau-
datus apud Macieiouium nostrum Cancel-
larius? Ipsa Schismaticorum saxa, ipsæ co-
loniarum syluæ, & animorum solitudines
voce & gestu respondebant, in maximorū
bono-

bonorum spem Tuæ bonitatis atq; sapien-
tiæ opinione erectæ. Tu vero vt colle-
ctam in hominum animis expectationem
conseruares, & reliqui temporis spem ma-
ioribus indies argumentis confirmares in-
primis laborasti. Tuæ fuit excellentis pru-
dentia, quid deceret, non quantum lice-
ret, cogitare, cum magnitudine animi,
tum liberalitate, vitâ, consuetudine, diu-
turnam & iucundam Macieouij memoriâ
æmulari, religionem propagare, pios & e-
ruditos viros beneficijs allicere, allectos
ornare, ornatos beneuolentiâ & humani-
tate ad bene merendum de Ecclesia inci-
tare: nihil aliud præter honorem Dei, vir-
tutis cultum, boni communis vtilitatem
quærere, resistere improbitati constantiâ,
vincere temeritatem sapientiâ, infirmitati
subuenire humanitate, odia extinguere
placabilitate. Gessisti præclarè susceptam
cælestis medici personam, nec infirmorum
valetudinis, nec tuæ securitatis oblitus. Ni-
hil frequentius intuebare, præter id, quod
est in

est in Episcopo præstantissimum, quodq;
maximè optabile in viris ad aliorum bonū
destinatis, vt animas precio inæstimabili
comparatas mundo eriperes, Deo dares,
imaginem Christiani hominis, aut fulgen-
tem teneres, aut conspersam tergeres, aut
obscuratam suo splendori restitueres. In
quo sanè eluxit admirabile ingenij, iudi-
cijq; Tui lumen: Quid quæso ita difficile
est, atq; cupiditatum & affectionum inter
se dissidentem varietatem vno coniuncti-
onis vinculo astringere. Vt enim non ea-
dem antidota, non eadem nutritio cor-
porum diuerso habitui; ita nec animorum
inclinationibus varijs conuenit eadem di-
sciplina. Alium permouet oratio, alius
exemplo ducitur, hunc freno tenere, illi
subdere calcaria opus est: nonnullorum
industria crescit laudatione, cæteros ad of-
ficiū grauis obiurgatio reuocat: imò quod
vni fuit hodie austerum, aut salutare, cras
eidem lene aut periculosum potest acci-
dere. Nec tenui flexione inclinauit se ad

F

errorem

errorem inter pericula Tua sapientia , ser-
uasti illud non tam Philosophorum , quàm
Christianæ discretionis paucissimis cogni-
tum medium summò cum fructu plurimo-
rum. Fatentur non pauci se Tua impulsos
diuina eloquentia ad frugem meliorem re-
dijsse , consuetudines antiquas proiecisse ,
libidini , cupiditati renunciaſſe : sunt qui
mansuetudine & clementiâ Tuâ vitæ an-
teactæ libertatem correctam esse prædi-
cant , suavis est apud alios cicatricum a Te
relictarum memoria. Sciebas ciuiliū di-
scordiarum nuncios præcidere , luxum &
licentiam altioris generis verecundiæ fini-
bus cohibere , barbariei reliquias sensim
tollere , superstitionis vanitatem in religio-
nis veritatem commutare , hæresum despe-
ratam insaniam conterere , nutantem sen-
sim ad ouile Christi deducere. Quis dicē-
do consequi , aut celebrando exornare po-
terit immortalem factorum Tuorum glori-
am , quæ nō in Poëtarum carminibus , nō in
annalium monumētis , sed in ipsis præstan-
tissimorum

tissimorum hominum actionibus memoria suæ posuit æternitatem. Quidquid in illis regionibus literarum, elegantiae, pietatis, morum optimorum propagatum fuerit, totū id, in Tui nominis redundabit immortalitatem, qui Ecclesiam Scholamque Luccoriensem multo quàm acceperas reddidisti ampliores. Ad expurgandam enim impietatem, ad poliendam barbariem, profligandam temeritatem, extirpandam animorum duriciem, eos induxisti viros, quorum singularia in Ecclesiam, & in amplissimas ciuitates merita, qui nō videt, nihil videt. Quæ posteritas erit tam ingrata, quæ non mirabitur duo illa propugnacula pro fidei Catholicæ integritate tuendâ insigni Tua munificentia extructa, Cremoneciæ alterum, Bresciæ alterum, vtrumque fortissimis cohortibus ex militia D. Francisci munitum & prouisum. Celebrantur passim Tuæ ad populum frequentissimæ ac vtilissimæ cohortationes: desiderat nūc suauē illam Tuarum catheheseōn instilla-

tionē innocentioris ætatis turba, cuius Tu
puritate & cādore, Christi exēplo delecta-
tus, ad eiusedē magistri cognitionē saluber-
rimis præceptis eam ducere consueueras.
Possem hic multā beneficētiæ Tuæ dome-
sticorū officiorum, Sacēdotij admirabilis
exempla cōmemorare, ex quibus nouum
splendorē accepit charissima Tibi Luceo-
ria. Sed me ad se rapit quā multorum in Te
oculos conuertis Senatorij honoris ampli-
tudo, ad quam Tu excellenti animo ingres-
sus, nihil optabilius arbitrabare, quā vti-
litati & dignitati Reipub. consulendo à ci-
uibus bonarum partium diligi. Nec id fu-
it Tibi difficile qui nullum existimasti Tu-
um commodum aut decus quod cum vni-
uersorum bono aut ornamento non con-
iunxisses. Vt enim materies ad exardescē-
dum apta igni admoto facile cōcipit flām-
mam; ita generosus animus Tuus ad pro-
spiciendum multis bene antea compara-
tus, quauis occasione in ciuilibus virtutis lu-
culentum ignem assurgebat. Nempe vt
iste

iste qui à nobis cōspicitur dux & modera-
tor luminum aliorum sol, non expectat cu-
iusquam vota vt exoriatur; sed illico lucem
suam diffundit, & in oculos omnium in-
currit: ita Tu nunquam expectabas eorū,
qui Tuo præsidio aut auxilio indigebant,
supplicationem aut postulationem, sponte
occorrebas cum beneficiorum seminibus.
Factum igitur vt in omniū animis impres-
sa beneuolentia bonum virum, bonum E-
piscopum, bonum Senatorem Te appella-
ret. Sapientiæ Tuæ, grauitatis, magnitu-
dinis animi, quàm constans opinio? quoti-
es enim Te in aliquem conuentum ciuium
necessitas Reip. euocauit, quanta animo-
rum attentio? quantum silentium? quæ
authoritas? quæ religio Tuam orationem
subsecuta est? In comitijs Regni diligen-
tissimè quisq; inquirebat, quo die dicturus
esset SZYSZKOVIVS Episcopus sentētiā;
vbi res diuulgata fuit, nullus Tribunorum
circulus aspiciebatur, nulla indicebatur iu-
diciorum celebritas, deserebantur priua-

ta omnia negotia, occupata ante Tuum ad-
uentum subsellia, completum illud maie-
statis, amplitudinis, publici consilij domi-
ciliū, erecta in admirationē grauissimorū
virorum corona, disertissimus quisq; ad au-
diēdum cum incredibili studio adest prō-
ptissimus. Neq; vlla erat tanta inuidia, quæ
orationi Tuæ omni rerum genere cumula-
tæ audientiam subduceret, quæq; dum res
maximas atq; grauissimas voce, memoria,
consilio, ingenio sustineres, non magis illas
oculis vidisse quā audisse testaretur. Nun-
quam Tu gratiam libertati dicendi præpo-
suiſti, nunquam à publico bono ad priua-
tum aliquem affectum deflexisti, nullę mi-
næ, nulla pericula ab Ecclesiasticæ digni-
tatis propugnatione Te abripuerunt, nulla
priuata amicorum officia, ab eo quod vtile
omnibus censuisti abduxerunt. Hærebat
Tibi semper nobile illud enthymema in
memoria: Si honestas, si dignitas patriæ id
exposcit, faciendum; sin secus, vitæ & san-
guine salus atq; libertas ciuitatis defendē-
da est.

da est. Rectè enim sentire, prudentiam habet; at quod sentias bene, liberè explicare, & præterea fortiter facere, hoc demum sapientem, omnibusque virtutibus cumulatam Senatorem ostendit. Itaque cum in illa virorum magnorum frequentia, sapientiâ Cæsares, studio libertatis Brutos, magnanimitate Scipiones, ardore in Ecclesiæ bonum Ambrosios, non imitareris, sed exprimeres: neque fides Tua custodem, diligentia speculatorem, sapientia exploratorem posceret, populus Te vniuersus arctiori beneuolentiâ complexum in admiratione iam & veneratione cæpit habere. Quoniam verò difficile est, eo quod in ciuitate splendidissimum videtur, aliorum oculos non offendere, Tu comitate Tuâ, facilitate aditus, humanitate, mansuetudine, honoris splendorem temperasti; ut quod ex se inuidiosum & austerum fuerat, Tuis præclaris actionibus gratiosum & nimis concinnum esset. Quibus ornamentis Tuis excitatus sapientissimorum collegarum Tuorum ordo, com-

do, communi consilio, communibus sententijs, eam Tuæ virtuti obtulit materiam, ex qua sibi maximæ gloriæ monumentum, non hac nostra inclytâ Repub. sed orbis Christianorum finibus terminandū extrueret. Quid ita cōpendiarium ad summum gloriæ culmen; atq; sudore & incommodo proprio, alijs ocium, dignitatem, voluptatem quærere: Tu certè Regno huic florentissimo, & multis (quod faxit Deus omnipotens) alijs quæsiuisti. Quod enim SERENISSIMA CONSTANTIA, maiestate virtutum diuinarum Regnum hoc illustrauerit, quòd prauas multorum hominum spes & consilia præceperit, quòd minore discrimine sumi principem è Regio sanguine, quàm in alienis terris quæri docuerit; Tibi, Magne Senator, eam securitatē, & fælicitatem nostram debemus. Te Oratorem antiquissima Regum & Imperatorū domus Austriaca, non ex Polonia missum; sed quasi de cælo lapsum intuebatur Tuam Demostheneam grauitatem, copiam, & splen-

splendorem Tullianum admirati Regum
Reges, SIGISMUNDO III. cunctisq; Poloniae
ordinibus, hæc quibus iam, Dei beneficio,
oculos nostros recreamus, Imperij huius
nobilissimi munimenta firmissima conces-
serunt. Erit qui facto huic splendidissi-
mo inuideat æternitatem? quid est in quo
Reipub. plus prodesse potuisti? quid aut sa-
luti fortunisq; ciuium magis accomodatū
aut finitimorum votis optabilius potuit ac-
cidere? Quis enim scit, annon Septemtrio-
nes, Oriētes, & alij tractus terrarum spaci-
osissimi (Deus omē accelera) nostris gloria-
buntur WLADISLAIS, CASIMIRIS, ALBER-
TIS, CAROLIS, ALEXANDRIS, qui Diuorum
progenitorum suorum gloriam & fortunā
imitati, leges & iura dicent potentissimis
nationib⁹. Quam tum erit iucundum audi-
re SZYSZKOVII Episcopi sapientem & glo-
riosam legationem, tam excellens bonum
populorum multitudini comparauisse. Nō
potuit optimus Rex exterorū Principum

GLORIA REGIS SIGISMUNDO III. illu-

illustrissimis testimonijs honoratam virtutem sui Legati inornatam spectare. Cum enim intelligeret tantum esse præsidij & ornamenti cunctis hominibus in Tua industria, bonitate, doctrina; in altioris subscellij honorem Te vt ascenderes inuitauit, viamq; fecit illustriori virtutum Tuarum lumini in Episcopatu Plocensi. Quibus Te votis, aut gratijs ad tuendam veterem religionem incitatissima illa Prouincia excepit? qui stupor, qui obtutus animorum? quæ admiratio non ostentatæ, sed solidæ magnificentiæ, non fucati sed verissimi ex præstantissimis actionibus Tuis splendoris? Vt Te hominem æquissimum, atq; ab omni cupiditate remotissimum, vt virtutis & dignitatis quocunq; loco positæ laudatorem & promotorem cognouerunt: quibus non officijs aut studijs pro Tuo cultu decertârunt? Vix salutasti Tuam Plociam, & iam nemo eam aspexit, quin statim liberalitatis, beneficentiæq; Tuæ illustre aliquod signum aspexisset. Tu Capituli dignitatē,
litera-

literatissimis & Ecclesiæ vtilissimis viris
auxisti, Tu Ciuitatis pietatem Patrum So-
cietatis IESV inductione feruentiorem red-
didisti, Tu multis Ecclesijs propè inclina-
tis, & desperatis, liberalem manum porre-
xisti, Tu optima quæq; ingenia saluti, vtili-
tati, dignitati plurimorum locorum in do-
ctissimis Collegijs saginasti, multorum ca-
lamitatem, necessitatem, fortunam, liben-
ter vidisti, leuâsti, recreâsti: nec in quen-
quam potestatem Tibi datam esse, nisi vt ei
profuisses, credidisti: vt apertè iam dice-
rent Tui Plocenses: Etiam si temporibus
illis viueret noster Episcopus, quibus exu-
labat ònis improbitas, frugi & bonus vtiq;
nominaretur. Quid cùm illa pestis imma-
nis & importuna militaris insolentiæ gras-
faretur, quæ pessimo exemplo Rempub.
apud nullam posteritatem curabili vulne-
rauit, effuso in castris sine vlla religione
malè concepti voti furore, in ciuitatibus
timore, in campis vastitate, in omni sede
ac loco, ferro ac flammâ: quæ Tua cura &
solici-

solicitude in miserorum afflictam fortunā fuerat? Fugiebat ab oculis Tuis somnus, dum & oues Tuas lacerari, & maiestatem Reipub. contaminari dolentissimè aspiceres; erat tamē Tua grauitas, atq; animi celsitudo tanta, quæ in illis tempestatum furij quietem, in tenebris lucem, in periculis constantiam, in obscuritate splendorem integrum conseruaret. Cedere debuit constantissimo vultui, concitatissimæ orationi, corroborata scelere audacia, rationi temeritas, pietati in patriam immanitas: non labori, non sumptui pepercisti, omni ingenij atq; consilij Tui vi contendisti, vt quam primum Reipub. dignitatem, Ecclesiæ libertatem, ciuib; tranquillitatem, Principi maiestatem restitueres. In illa demum rerum, temporumq; perturbatione cognouimus, ciuitatis integritatem stare fortium & sapientum virorum industriâ, consilio, autoritate, quando Tu cum alijs principibus viris, ex tanto discrimine Rempub. in priorem statum vindicâsti. Iam nō ita torquebamur

quebamur veteris memoriæ, disciplinæ,
fortitudinis, sapiētiæ, virorum summorum
desiderio: postquam Te prudenter, fide-
liter, laboriosè, rem summam curare in-
telleximus. Non enim elatis funere illis an-
tiquarū familiarum maculis ab opere defi-
isti; sed Te totum ad componendos, cor-
rigendos, & instaurandos mores ciuium
contulisti, multorum tumorem æquando,
libidinem extinguendo, cupiditatem fræ-
nando. Quem enim videbant in loco illu-
stri modestissimum, eius rationi, exemplo
non obtemperare nefas esse cuncti arbitra-
bantur. Nulla fuit laus in Repub. illustris,
cuius Tu non princeps: nullum in Eccle-
siam insigne meritum, cuius Tu non autor
aut socius: nullus vir rerum magnarum stu-
diosus, cuius Tu non simillimus: nulla gra-
uior conuentio, cuius Tu nō fueris præses.
Optimo cuiq; semper fauisti, fauisti? imo
quemcunq; fortem, strenuum, probum
& egregium virum videbas, ad Reipub. ad
Ecclesiæ regimen, consilium, laborem vi
G 3 pertra-

pertraxisti. Hæ tibi erant artes, quibus Regiam voluntatem flexisti, hæc studia, quibus principum virorum beneuolentiam collegisti, hæc admiranda Tua facinora, in quibus omnium oculi & obtutus defixi fuerunt: hi laudis & gloriæ stimuli, qui ad eum honorē, quo lætissimus ac fælicissimus perfrueris, viam Tibi aperuerunt. Quod si nobilissimæ Diœceses quas administraſti omnem suarum fortunarum accessionem Tibi in acceptis cum incredibili gratitudinis studio referunt: si Te omnium suorum ornamentorum in vrbibus, sedibus, templis, colonijs, & quæcunq; ex antiquorum Antistitum beneficijs habent, donatorem & cōseruatorē esse prædicant: quanta debet esse nostra lætitia? quibus nos gaudijs incedere par est, quorū olim Tuo discessu relictū desiderium, clarissimo præsentie Tuæ lumine liberalissimè cōpensas? Quod vnquam adeo salutare sydus illuxit? quæ lux tam benefica ortu suo fælicissimo ita affulſit? qui aspectus mentes mortalium tantā
recre.

recreauit voluptate, atq; splendidissimus
honor Tuus ex Cracouieñ. Episcopi altis-
simâ sede, hinc Ecclesiam, illinc Rempub.
exhilarans? Enimvero si sapientissimorum
hominum custodiæ florentissimas vrbes
efficiunt: si animosa & sapiens pietas ma-
gnarum Ecclesiarum latissima extendit
pomeria, in quam spem nos rapi decet, vbi
Te virum doctissimum, humanissimum,
fortissimum, consideratissimum, ornatis-
simum, in custodem, pastorem, protecto-
rem, defensorem, & exemplum nostræ ci-
uitati datum esse intuemur? Videre iam est
virtutem Tuam in altiorē locum euectam,
maiores sumere cogitationes, illustriores
ex actionibus dignis Te, dignis Repub. co-
gitare triumphos. Video florem antiquum
populi Cracouieñ, probitatem, fortunam,
nomen, Te ad nos redeunte redire, corru-
ptos & contaminatos mores ante auditam
sententiā in exilium properare: video cle-
ri auctam religionem & integritatem, ci-
uium candorem duplicatum, luxuriam ex-
tinctam,

tinctam, precium diminutum, leges & cō-
suetudines bonas in pristinum locum redi-
re; perditorum hominum profligatissimas
necessitates decrescere. Time o hæretica
impietas, vbi vbi es, plenum animi, plenum
prudētia, plenum inflāmatæ charitatis An-
tistitem: vitæ periculo, inuicta animi con-
stantiā contra impietatē insaniā & temeri-
tate armatam solet dimicare. Nemo ex do-
mesticis, nemo ex ouili suo improb⁹, aut in
aliquā turpitudinē piectus reperiatur: se-
uerē enim omne dedecus vlciseitur. Inno-
cētia, probitas, modestia, continentia, gra-
uitas, bonæ literæ, omnis deniq; honesta-
tis ornamenta, sub hoc Principe iucundi-
tatem, decus, precium, honorem propriū
habebunt. Hoc ex isto vultu, ista animi ma-
gnitudine, ista oculorū serenitate, nō diui-
namus, sed spem certā cuiq; bono pollice-
mur. Fruere iam excellenti dignitate atq;
fortunā Tuā Princeps optime, & cū om-
nes alios ad Tui ingressus festiuitatem cele-
brandam prouocas, nos quoque a magnis
Ponti-

Pontificibus, à potentissimis Regibus Tuæ
fidei ac tutelæ cōmissos iube optima quæ-
que expectare. Suscipe curam Tuæ Aca-
demiæ Cancellarie, & pro Tuâ sapientia,
non solum ne violata integritas legum no-
strarum detrimento afficiat Rempub. vi-
de, sed vt præterea iudicio Tuo probata,
bonitate recreata, testimonijs ornata lau-
de & gratia suorum, quàm diutissimè flo-
reat, provide. Tibi hæc gloria relicta est,
qui ad Maximorum præcessorum Tuo-
rum laudem, literarum præstantiam ad-
iunxisti, vt & nostræ literæ, & omnes po-
steritatis linguæ loquantur: Quod Cra-
couiensi Academiæ bonitas aliorum polli-
cebatur aut munificētia cæpit exequi, MAR-
TINI SZYSZKOVII Episcopi laudatissimi be-
neuolentiam, liberalitatem, sapientiam,
cum sempiterni nominis sui immor-
talitate perfecisse.

1770
The first of the year
was a very cold one
and the snow lay
on the ground for
many days. The
people were very
suffering from the
cold and the
famine. The
government
did not do
anything to
relieve the
people. The
people were
very poor and
they were
suffering from
the cold and
the famine.
The government
did not do
anything to
relieve the
people. The
people were
very poor and
they were
suffering from
the cold and
the famine.

